

Doktori (PhD) értekezés tézisei

**A RABLÁS ÉS ZSAROLÁS BÜNTETŐJOGI ÉRTÉKEKÉLÉSÉNEK
VÁLTOZÁSAI**

dr. Papp Bettina Ilona

Témavezető: Prof. Dr. Madai Sándor
tanszékvezető, egyetemi tanár

DEBRECENI EGYETEM
Marton Géza Doktori Iskola

Debrecen
2026

„A büntettek és vétségek külön csoportjai közt alig van egy, mely annyi és annyira bonyolódott kérdésnek felemlítését, annyi elem tisztázását, s annyi controversia elintézését tenné szükségessé, mint a vagyon elleni büntettek és vétségek. Sajátságos és fölötte szomorító tény, hogy épen ezen cselekmények körül, melyek a bünvádi törvénykezés tárgyainak legnagyobb részét képezik, merül fel a legtöbb kétely, uralkodik a legtöbb eltérés, s nyomulnak az előtérbe azon legintrikáltabb viták..”

(A Csemegi-kódex miniszteri indokolása)

I. Bevezető gondolatok

Csemegi Károly vagyon elleni erőszakos bűncselekményekről megfogalmazott gondolatai a mai napig irányadóak tekintendők, ezért is választottam a kutatásom témájaként ezen két vagyon elleni erőszakos bűncselekményt az alábbi indokok alapján.

Bár mindkét deliktum évszázadok óta jelen van társadalmunkban¹ és a büntetőjogi szabályozásuk is régmúlta tekint vissza, mégis a mai napig számtalan kérdés felmerül a megállapíthatóságukkal, a minősítésükkel és a többi vagyon elleni (erőszakos) bűncselekménytől való elhatárolásukkal kapcsolatban.

Deák Zoltán mintegy másfél évtizeddel ezelőtt fogalmazta meg azt, hogy a jogirodalom nem a jelentőségének megfelelően kezeli, mondhatni elhanyagolja a rablás deliktumát. Ennek okaként azt az általa vélt téves feltevést jelölte meg, miszerint *„a rablás dogmatikája egységes alapokon nyugszik, nincsenek, és az ítélkezési gyakorlatban sem bukkannak fel értelmezésre szoruló, megoldandó problémák, vagyis, hogy a rablással kapcsolatban nem lehet újdonságot állítani, illetve alkotni.”*²

Erre az álláspontra helyezkedtem én is, amikor gyakorló jogászként az igazságszolgáltatás területén azt tapasztaltam, hogy felmerülnek olyan dogmatikai kérdések az egyes vagyon elleni erőszakos bűncselekmények kapcsán, amire sem szakirodalmakban, sem pedig az eseti döntésekben nem kaptam választ.

¹ Az erőszakos vagyon elleni bűncselekmények megjelenése mondhatjuk, hogy egyidős a társadalmak kialakulásával, hiszen minden eddigi társadalom legalapvetőbb intézménye a tulajdon, amely meghatározza az egyes társadalmak jellegét, illetve biztosítja a közösség uralmát az erőforrások és az anyagi jogok felett, emellett a javak újra elosztását is meghatározza. A vagyon elleni bűncselekmények pedig magát a tulajdon viszonyok rendjét sértik, ezzel igazolható korai megjelenésük.

² DEÁK Zoltán: *A rablás rendbelisége a bírói gyakorlat (görbe) tükrében*. In: Magyar Jog, 2010/10., 618. o.

Tény, hogy mind a rablás, mind a zsarolás alapeseti tényállása kikristályosodott a XIX. század második felében és javarészt a minősített esetek köre változott, de úgy gondolom, hogy megkerülhetetlen a deliktumok vizsgálata a XXI. század köntösében is.

Ugyanis a rablás és zsarolás átfogó jellegű vizsgálatára nem került sor Angyal Pál 1934. évben megjelent A rablás és zsarolás című monográfiája óta. A monográfia megjelenése óta eltelt közel egy évszázad alatt számos változás következett be még abban az esetben is, ha csak az időközben bekövetkezett társadalmi változások és büntetőpolitikai irányok horizontjában gondolkozunk.

Bár vitathatatlan, hogy az a körülmény nem változott, hogy a rablás büntettének megvalósulása szempontjából továbbra is nélkülözhetetlen a személy elleni erőszakos fellépés megléte, azaz az elkövető és a passzív alany térben és időben való együttes jelenléte, ez a zsarolás büntette megvalósulása tekintetében már ilyen határozottan nem jelenthető ki. Ugyanis az informatikai és technológiai fejlődés eredményeként az internetes kommunikáció térnyerésével a zsarolás olyan új megjelenési formá(k)ban ölt testet, amivel mind a jogtudomány képviselőinek, mind pedig a jogalkalmazóknak foglalkozni kell.

Mindezen körülmények és indokok figyelembevételével kezdtem hozzá a rablás és zsarolás deliktumának kutatásához, mely során az alábbi megállapításokat tettem.

II. A kutatás célja, módszertana és a disszertáció felépítése

A fentiekre tekintettel a kutatásom célja egy átfogó, érdemi megállapításokat tartalmazó olyan dolgozat megalkotása volt, ami válaszul szolgálhat mind jogtudomány, mind a jogalkalmazás területén felmerülő kérdésekre. Ebben a körben igyekeztem a kérdésekre egyaránt elméleti és gyakorlatorientált megközelítésben válaszolni, - amennyiben azok rendelkezésre álltak - az egyes álláspontok ütköztetésével.

A fenti célok megvalósítása pedig a törvényi szabályozás tekintetében az alábbi három dimenzió ismertetésével, elemzésével és összehasonlításával érhető el: a rablás és zsarolás tényállásának jogtörténeti szempontú áttekintésével, a hatályos szabályozás értelmezésével, valamint egy jövőbeni szabályozásra vonatkozó de lege ferenda javaslatok megtételével.

Ezen szempontok szerint vezérelve a dolgozatot összesen három egységre tagoltam: a rablás tényállásának jogtörténeti és hatályos szabályozásra vonatkozó részére, a zsarolás jogtörténeti

és hatályos szabályozásra vonatkozó részére, valamint harmadik egységként a kutatás során levont konzekvenciák, javaslatok kerültek elhelyezésre. Ezen logikai egységek egyfajta „idővonalként” szolgálnak a vizsgált tényállások tekintetében, melyből kitűnik, hogy a rablás és zsarolás kriminalizálásától a hatályos szabályozásig fennáll-e egyfajta folytonosság? Amennyiben erre igenlő válasz, úgy az hol érhető tetten?

Mindezen célok eléréséhez kutatómódszertani szempontból alkalmaztam a történeti módszert, mely során különös hangsúlyt fektettem a vizsgált deliktumok első törvényi szabályozásának megalkotására, valamint a kodifikációs munkák eredményeként létrejött tényállások szabályozására, melyre a magyar büntetőtörvénykönyv a büntettekről és vétségekről szóló 1878. évi V. törvénycikkben (a továbbiakban: Csemegi-kódex) került sor. Az egyes tényállások szabályozásának értékelése mellett kiemelt szerepet szántam a korszak jogtudósai által tett megállapítások taglalásának és az eltérő álláspontok ütköztetésének az összehasonlító módszer alkalmazásával. Ezen módszereket alkalmaztam továbbá a Magyar Népköztársaság Büntetőtörvénykönyvéről szóló 1961. évi V. törvény (a továbbiakban: 1961. évi V. törvény) és a Büntetőtörvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1978. évi IV. törvény) a vizsgált tényállások szempontjából releváns kodifikációs munkák folyamatainak és rendelkezéseinek értelmezésén át a hatályos szabályozás szerinti törvényi tényállások értelmezéséig. A rablás és zsarolás hatályos szabályozása tekintetében összehasonlító módszert alkalmaztam az egyes jogtudományi álláspontok, valamint jogalkalmazói álláspontok vizsgálata és ütköztetése során. Míg a kapcsolódó bírói gyakorlat átfogó vizsgálata során az esetjogi módszer, valamint a leíró és elemző módszer alkalmazására is sor került.

A rablás tényállására vonatkozó gondolati egység keretein belül került elhelyezésre a Büntetőtörvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) hatálybalépésével beiktatott olyan jogszabályi rendelkezés, amely a magyar büntetőjogi szabályozás tekintetében nóvumnak tekinthető, különösen az idős korára vagy fogyatékosságára a bűncselekmény elhárítására korlátozottan képes személy fogalmának tudományos és jogalkalmazói értelmezése. Ezen téma annál is inkább elmaradhatatlan részét kellett, hogy képezze a kutatásnak, mivel a jogalkotó adós maradt ezen védett passzív alanyi körre vonatkozó fogalom, életkor vagy tulajdonság meghatározásával, melyre tekintettel a jogtudományra és a judikatúrára várt az így keletkezett hiátus betöltése.

A dolgozat szerves részét képezi – az időskorral parallel módon – a Btk. 16. § (1) bekezdés h) pontjára figyelemmel a gyermekkorú elkövetőkkel és a büntethetőségi korhatárral felmerülő

kérdések tisztázása. Ugyanis a Btk. ezen szabályozásával visszatért a jogtörténeti gyökerekhez és bizonyos személy elleni erőszakos bűncselekmények esetén a büntethetőségi korhatár leszállításáról rendelkezett abban az esetben, ha az elkövető a bűncselekmény elkövetésekor a bűncselekmény felismeréséhez szükséges belátási képessége birtokában volt. Hasonlóan a fenti fogalom meghatározásának hiányához, a jogalkotó nem határozta meg sem a belátási képesség fogalmát, sem pedig az annak vizsgálatához és megállapításához szükséges feltételeket. Ezen neuralgikus pont vonatkozásában a kutatásom során kitértem a büntetőjogi szabályozás jogtörténeti aspektusaira, a hatályos szabályozás körülményeire és fogadtatására, valamint a kialakult vagy kialakulóban lévő bírói gyakorlatra.

III. A rablás büntetőjogi értékelésének változásai

III. I. A rablás jogtörténeti vizsgálata során tett megállapítások

A fenti célok és kutatómódszertani irányok mentén a fejezet első öt alfejezete a rablás törvényi tényállásának jogtörténeti változásait mutatja be a rablásszerű cselekmények megjelenésétől az 1843. évi törvényjavaslaton át a Csemegi-kódex, az 1961. évi V. törvény, valamint 1978. évi IV. törvény szabályozásának vizsgálatáig.

Ahogy arra a fentiekben utaltam a rablás törvényi tényállása a XIX. században kikristályosodott. Erre figyelemmel a disszertációban is kiemelt szerepet kapott a Csemegi-kódex szerinti törvényi szabályozás vizsgálata egészen a kodifikációs folyamatoktól, a korszak jogtudósainak megállapításain keresztül a bírói gyakorlat vizsgálatáig.

A Csemegi-kódex a rablás három „törvényes fogalmát” határozta meg. A szoros értelemben vett rablást – azaz az erőszakkal vagy fenyegetéssel megvalósuló dologelvételt - a 344. § szerinti rendelkezés³ tartalmazta. A második törvényes fogalom pedig akkor valósult meg, amikor a tettenért tolvaj a lopás véghezvitele vagy a lopott tárgy megtartása végett erőszakot vagy fenyegetést alkalmaz, erről a kódex 345. §-a rendelkezett.⁴ A rablás harmadik törvényes fogalmát a kódex 346. §-a⁵ határozta meg, mely szerint rablás valósul meg, ha a lopást oly

³ 344. § A ki idegen ingó dolgot, annak birtokosától vagy birtokától – ez vagy más jelenlévő ellen – alkalmazott erőszakkal vagy fenyegetéssel, azon célból vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa: a rablás büntetettét követi el.

⁴ Rablásnak tekintetik, ha a tetten kapott tolvaj a lopás véghez vitele vagy a lopott tárgy megtartása végett, erőszakot vagy fenyegetést használ.

⁵ 346. § Rablásnak tekintetik a lopás: ha oly módon követik el, hogy véghezvitele céljából, valamely személy öntudatlan vagy védekezésre képtelen állapotba helyeztetik.

módon követik el, hogy a véghezvitele céljából a passzív alany „öntudatlan vagy védelmére tehetetlen állapotba” helyezésére került sor.

E körben részletesen kifejtésre kerültek a rablás egyes alakzataival kapcsolatos elméleti alapvetések, amelyek a későbbi - köztük a jelenleg hatályos - szabályozás tekintetében kiindulópontnak tekintendők. Különösen a rablási fenyegetésre és rablási erőszakra vonatkozó alapvetések. Bár az erőszak fogalmát a Kódex nem határozta meg, de azzal, hogy a 344. §-ban kifejezetten a birtokos vagy bírlaló, illetve más jelenlevő ellen alkalmazott erőszakot jelölte meg, így egyértelműnek tűnt, hogy a rablásnak személy elleni erőszaknak kellett lennie. Erre figyelemmel a dolog ellen alkalmazott erőszak, valamint a személyt dolgon keresztül érintő erőszak kifejtése esetén lopás megállapításának volt helye. A rablási erőszak irányára tekintettel Angyal Pál az alábbi, a kor joggyakorlatában is alkalmazott fogalmát adta: „oly embertől eredő s harmadik személyre közvetlenül ható fizikai erő, mely a cél elérésére alkalmas.”⁶

Ahogy a kódex nem határozza meg az erőszak fogalmát, úgy annak mértékére sem volt rendelkezés, ami alapul szolgálhatott volna. Azonban abban a jogtudomány képviselői is egyetértettek, valamint a kialakult bírói gyakorlat szerint sem volt vitás, hogy a rablás csak olyan dologelvétellel valósulhatott meg, mely során lenyűgöző erejű erőszak alkalmazására került sor.

A rablási erőszak fogalmával szemben, a rablási fenyegetés törvényi fogalmát a kódex 347. §-a⁷ meghatározza. Fontos kiemelni, hogy a kódex a fenyegetés általános fogalmát nem határozza meg, azonban, ahogy azt már Fayer László is levezette⁸, a fenyegetés megjelenik a kódex 77. §-ának rendelkezései között a beszámítást korlátozó és enyhítő okok fejezetében, mint kényszerítő fenyegetés; a hatóságok, országgyűlési tagok vagy hatósági közegek elleni erőszak nevet viselő fejezet 166. §-ának rendelkezésében, ahol a jogalkotó meghatározta a veszélyes fenyegetés fogalmát, valamint a szemérem elleni büntettek és vétségek fejezetben található deliktumok megvalósulása szempontjából irányadó fenyegetés fogalmát a 234. §-ának rendelkezése tartalmazta. fenyegetés egy kezdődni akaró erőszak.⁹

⁶ ANGYAL Pál: *A rablás és zsarolás*, Athenaeum Irodalmi és Nyomdai R.-T. Kiadó, Budapest, 1934, 24-26.

⁷ Fenyegetés alatt a 344. és 345. § esetében oly cselekmény közvetlen elkövetésével való fenyegetés értetik, mely által a fenyegetettnek vagy hozzátartozójának, vagy valamely jelenlevőnek élete, testi épsége vagy vagyona súlyos veszélynek tétetik ki.

⁸ FAYER László: *A magyar büntetőjog kézikönyve I. kötet - Bevezető rész és Általános tanok (BTK 1-125. §)*, Budapest, Franklin Társulat, 1895., 267.p.

⁹ FAYER László: *A magyar büntetőjog kézikönyve, 3. bővített kiadás, II. kötet – Különös Rész*, Budapest, Franklin Társulat, 1905., 346.p.

A rablás második alapesetére – az úgynevezett megtartásos rablásra - tekintettel részletesen kifejtésre került a rendszertani elhelyezésére vonatkozó álláspontok ismertetése, vajon a rabláshoz vagy inkább a lopáshoz sorolható? Továbbá a kor jogirodalmán keresztül a rablás első és második alapesetének elhatárolása, a két eset közötti különbségek feltárása is részletesen kifejtésre került.

E körben a disszertáció utal Angyal Pál azon megállapítására, mely szerint a rablás első és második törvényes fogalma közötti különbségnek tekintendő, hogy a második alapeset vonatkozásában az elkövető szándéka alapvetően a lopásra, a dologelvételre irányul, de utóbb, mivel ellenállással találkozik vagy attól tarthat, így azt legyőzi vagy annak kifejtését megakadályozza. Elhatárolási szempontként pedig a deliktum stádiumát határozta meg, ugyanis abban az esetben, ha az elkövető a lopási cselekmény tekintetében nem jutott el a kísérleti szakig, úgy az erőszak kifejtése vagy a fenyegetés alkalmazása az ellenállás leküzdése és a dologelvétel biztosítása céljából történt.

A rablás harmadik alapesetére tekintettel részletesen kifejtésre került az eszközcselekményként alkalmazott öntudatlan vagy védelmére tehetetlen állapotba helyezés fogalmi meghatározása, valamint a gyakorlatban történő megvalósulásának esetei. A disszertáció ütközteti ezen alapeset tekintetében a Csemegi-kódex kodifikátorai,¹⁰ valamint a jogtudomány bizonyos képviselői¹¹ által képviselt eltérő álláspontot, mely szerint a védelemre vagy tehetetlen állapotba helyezés erőszaknak tekintendő-e vagy sem, melynek tisztázása elkerülhetetlen a rablás első alapesetétől való elhatárolás szempontjából.

A kutatás céljának megvalósulására figyelemmel az értekezés elmaradhatatlan részét kellett, hogy képezze a három alapeset közös jellemzőit magába foglaló alfejezet. E körben a disszertáció egy klasszikus jogirodalmi megállapításra utal,¹² mely szerint a rablás mindhárom törvényes fogalmában közös ismérv volt a tényállásnak dologelvételre vonatkozó, azaz azon része, mely minden elemével beleillik a lopás tényállásába. Továbbá ezen alfejezet keretein belül került sor a rablás elkövetési tárgyának, a bűnösségnek, stádiumainak, valamint az egyes elkövetői minőségek megvalósulását. megjelölésre a rablás elkövetési tárgya, ami bármilyen idegen ingó dolog lehetett és a bűncselekmény megvalósulása szempontjából nem volt feltétel,

¹⁰ LÖW Tóbiás (szerk.): *A magyar büntetőtörvénykönyv a bűntettekről és vétségekről (1878:V. t.cz.) és teljes anyaggyűjteménye - [2. kötet]*, Pesti könyvnyomda-részvény-társaság, 1880, 674-676.

¹¹ FAYER László: *A magyar büntetőjog kézikönyve 2. kötet*, Budapest, Franklin Társulat, 1896, 396-397. o.

¹² „Rablás = lopás, melynél az elvétel eszköze erőszak vagy fenyegetés.”- olvasható Fayer László művének rablásra vonatkozó alfejezetében, ami az egyik leglényegesebb közös pontot remekül felöli.
FAYER [1896] i.m. 396-397-398. o.

hogy az értékkel bírjon, így az elkövetési tárgy tekintetében értékhatár sem került megállapításra.

Ahogy arra a fentiekben utaltam a rablás tényállása a Csemegi-kódexben kikristályosodott, azonban a minősített esetek köre jelentősen változott a az egyes büntető kódexek vonatkozásában. Eerre figyelemmel az értekezés kitér részletesen kitér a Csemegi-kódexben szabályozott minősített esetek – visszaesés, valamint súlyosabb bűncselekmény kapcsolódása - vizsgálatára.

Az ezt követő alfejezetben az 1961. évi V. törvény szerinti szabályozás vonatkozásában tett megállapítások kerültek elhelyezésre. A törvény szakított a Csemegi-kódex szerinti rendszertani elhelyezéssel, nemcsak azért, mert a rablást a vagyon elleni bűncselekmények között helyezte el, hanem azért is, mert nem közvetlenül a lopás deliktuma után került elhelyezésre, hanem a hanyag kezelést követően.

Ezen rendszertani elhelyezésen kívül további különbség a korábbi szabályozáshoz képest, hogy már nem lehet olyan élesen, szemmel láthatóan elkülöníteni a rablás három törvényes fogalmát, azaz alapesetét. A 299. § (1) bekezdésében került elhelyezésre az erőszakkal vagy fenyegetéssel, illetve az öntudatlan vagy védekezésre képtelen állapotba helyezéssel megvalósuló rablás, míg a (2) bekezdés az úgynevezett megtartásos rablás esetét az alábbiak szerint szabályozta.

Továbbá a minősített eseti kör is akként változott, hogy súlyosabban minősült a bűncselekmény, ha visszaesőként, bünszövetségben vagy a társadalmi tulajdonban jelentős kárt okozva követték el.

Majd az 1978. évi IV. törvény kodifikációjának eredményeként a rablás alaptényállása(i) változatlanok maradtak, – bár Viszokay László álláspontja szerint a kifosztás kriminalizálásával a rablás terjedelme lényegesen szűkült¹³, – így a tényállás továbbra is háromféle – eszközcselekményként szolgáló – elkövetési magatartással volt megvalósítható meg: erőszak avagy élet vagy test épség elleni közvetlen fenyegetéssel, öntudatlan vagy védekezés képtelen állapotba helyezéssel, valamint azzal az esettel, amikor a tetten ért tolvaj a lopott dolog megtartása végett erőszakot vagy élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetés alkalmaz.

¹³ VISZOKAY László: *A rablás, a kifosztás és a zsarolás szabályozása a Btk-ban*, Magyar jog, 1983. (30. évf.) 8. sz. 733.

Ahogy arra Gál István is rámutatott a Btk. tervezete kapcsán, a jogalkotó egyszerűsítette a rablás minősített eseteinek szabályozását.¹⁴ Erre figyelemmel a rablás minősített esetei négy nagy csoportra oszthatók. Az egyik csoportot az értékhatártól függő minősítő körülmények alkotják, a második csoportot pedig azok a minősített esetek, amelyekben az elkövetés módja, illetve a társas elkövetés különböző fajtái indokolják a súlyosabb minősülést. Így a fegyveresen, bűnszövetségben vagy csoportosan történő elkövetés.

III. 2. A hatályos szabályozásra tekintettel felmerülő elméleti és gyakorlati kérdések

A Büntetőtörvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) a rablás törvényi tényállásának szabályozása körében nem eszközölt radikális változást. Azonban számos kérdés felmerült mind gyakorlati, mind elméleti szinten a rablás megvalósulásával, valamint egyes vagyon elleni (erőszakos) bűncselekményektől való elhatárolásával kapcsolatban.

III.2.1. Erőszakkal vagy élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetéssel történő elkövetés

A sokak által rablás „klasszikus” eseteként emlegetett erőszakkal vagy élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetés alkalmazásával történő elkövetés kapcsán a disszertáció részletesen vizsgálja az úgynevezett rablási erőszak jellemzőit, egyéb személy elleni erőszakos bűncselekmények megvalósulása során alkalmazott erőszaktól történő elhatárolását. Ez e körben tett megállapításokra figyelemmel az értekezésben az alábbi többlépcsős vizsgálat megfogalmazásra került sor a rablási erőszak megállapíthatósága tekintetében:

1. Az elkövető által kifejtett erőszak személy vagy dolog ellen irányult-e?
2. Amennyiben dolog ellen irányul, úgy az személyre áttevődő erőszakban realizálódik?
3. Amennyiben pedig személy ellen irányul, úgy a kifejtett erőszak a sértett védekezését, ellenállását megtörte-e?

Abban az esetben, ha a fenti kérdésekre az eset körülményei alapján igenlő válasz adható, úgy a rablási erőszak megállapításának van helye.

A rablási erőszak vizsgálata mellett az értekezés részét képezi a rablás megvalósulásához megkívánt kvalifikált fenyegetés vizsgálata, mely során az alábbi megállapítások tehetők. Nem

¹⁴ GÁL István László: *Új magyar Büntető Törvénykönyv és a gazdasági válság elleni küzdelem*. In: Büntetőjogi Szemle, 2012/1., 14-23.

képezheti vita tárgyát az a megállapítás, hogy a kvalifikált fenyegetés szűkebb körű, mint a fenyegetés értelmező rendelkezések között meghatározott fogalma, hiszen egyrészt utal a fenyegetés tartalmára azzal, hogy a megfenyegetett élete vagy testi épsége ellen kell irányulnia, míg a közvetlen kitétel a fenyegetés helyét - és az eset körülményei alapján annak idejét - jelöli meg. A törvény Indokolása bár elég szűkszavúan fogalmaz, de rögzíti, hogy annak a rablási erőszakhoz hasonlóan akaratot bénítónak kell lennie, nem szükséges, hogy a sértett ellen irányuljon, tehát irányulhat harmadik személy ellen, akinek azonban a helyszínen jelen kell lennie.¹⁵

Azonban neuralgikus pont a fenyegetés lenyűgöző erejének vizsgálata, melynek során a kialakult bírói gyakorlat alapján a fenyegetés lenyűgöző erejének értékelésekor együttesen kell vizsgálni a megfenyegetett személy és az elkövető adottságait, az egymással szembeni erőviszonyokat és az elkövetés külső tényezőit is; adott esetben a fenyegetés viszonylag csekélyebb foka is elegendő lehet a rablás megállapításához, ha az a konkrét körülmények között a sértettre lenyűgöző hatást gyakorolt.¹⁶

III.2.2. Öntudatlan vagy védekezésre képtelen állapotba helyezés

Az értekezésben meghatározásra kerül az öntudatlan állapotba helyezés, valamint a védekezésre képtelen állapotba helyezés fogalma, jellemzői, valamint a két elkövetési magatartás viszonyára vonatkozó megállapítások. Az utóbbi tekintetében megállapítást nyert, hogy a két fogalom tekintetében kulcsszerepet játszik az állapot fennállásának azon hatása, mely szerint az a passzív alany fizikai vagy pszichikai állapotára hat hátrányosan a vagyoni jogainak védelme érdekében. Erre figyelemmel nem hagyható figyelmen kívül az az álláspont, ami a passzív alany tudati oldalára tekintettel – mivel a védekezésre képtelen állapotban lévő személy akarat- és felismerési képességének birtokában van¹⁷ – a védekezésre képtelen és öntudatlan állapotot egymástól elkülönítetten kezeli.

Fontos ugyanakkor megjegyezni, hogy az elkövető a védekezésre képtelen állapotba helyezést nem valósíthatja meg erőszakkal, ugyanis erőszak megvalósulása esetén a rablás Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontja megállapításának van helye.¹⁸

¹⁵ A 2012. évi C. törvény Indokolása

¹⁶ BH.2023.154.

¹⁷ KÓNYA István (szerk.): *Magyar Büntetőjog – Kommentár a gyakorlat számára*, i.m. 675.

¹⁸ MADAI Sándor [2021] i.m. 88., Kúria Bfv. III. 228/2013. számú határozata

III.2.3. A megtartásos rablás esete

Mind a bírói gyakorlatban, mind a jogirodalomban használatos a megtartásos rablás kifejezés abban az esetben, amikor a tettenért tolvaj a lopott dolog megtartása érdekében alkalmaz erőszakot vagy élet- vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetést.

Ahogy a disszertáció 3. fejezetében már kifejtettem, hogy a rablás ezen esetének elhelyezése már a Csemegi-kódex kodifikálása idején is komoly fejtörést okozott. Ugyanis ez a deliktum abban különbözik a rablás másik két esetétől, hogy az erőszak vagy a fenyegetés alkalmazására nem az elvételt megelőzően, hanem a lopási cselekmény elkövetését követően, a dolog megtartása érdekében kerül sor. Tehát rendelkezésre áll egy befejezett lopási cselekmény, amit követ az erőszak és a fenyegetés alkalmazása.

A deliktum rendszertani elhelyezésének dilemma a Btk. kodifikációja során – hasonlóan a Csemegi-kódex kodifikációja során ismertettekhez ismételtelen megjelent – a korábbi kodifikációs egyeztetésekhez hasonlóan azzal hidalták át, hogy az elkövető által kifejtett erőszakra és a kvalifikált fenyegetésre tekintettel nem a lopás minősített eseteként, hanem a rablás egyik alapeseteként, mint összefoglalt bűncselekmény kell, hogy a szabályozására sor kerüljön. Figyelemmel a rablás deliktumának társadalmi veszélyességére mindenképpen indokolt, hogy a lopott dolog megtartása érdekében erőszakot vagy élet- vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmazó tettenért tolvaj cselekményét a jogalkotó a rablás eseteként szabályozza.

A törvény szerint a rablás ezen esetének megvalósulásához három feltétel alábbi időrendi sorrendben történő fennállása szükséges:

1. befejezett lopási cselekmény,
2. az elkövető, azaz a tolvaj tettenérése,
3. aki a dolog megtartása végett erőszakot vagy kvalifikált fenyegetést alkalmaz.

A lopási cselekmény befejezettnek tekintendő, ha az elvétel megvalósul, azaz a passzív alany részéről fennálló birtokállapot megszűnik és az elkövető az elkövetési tárgyon új birtokállapotot hoz létre. Ezzel kapcsolatban több eseti döntés kifejti, hogy a rablás ezen elkövetési magatartása akkor áll fenn, ha az idegen ingó dolog az elkövető birtokába kerül.¹⁹ Egyezően Akác József álláspontjához,²⁰ miszerint a lopási cselekmény befejezettségének a deliktum minősítése

¹⁹ BH 2009.265., BH 2016.316., Kúria Bfv.I.365/2024/15.

²⁰ VASKUTI i.m. 17.

szempontjából meglehetősen nagy jelentősége van, hiszen abban az esetben, ha az elvétel nem történik meg, melyre figyelemmel a lopási cselekmény kísérleti szakban marad, azonban bekövetkezik az elkövető tettenérése, aki a dolog megtartása végett erőszakot alkalmaz úgy nem a rablás Btk. 365. § (2) bekezdése szerint fordulat, hanem a Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontja szerinti fordulat megállapításának van helye. Ugyanis ebben az esetben nem lenne értelmezhető a rablás Be. 365. § (2) bekezdés szerinti fordulata, ugyanis az elkövető az elvétel megvalósításához alkalmazná az erőszakot vagy a kvalifikált fenyegetést, ami a rablás Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont szerinti fordulatának megállapítását alapozza meg.

Az ítélkezési gyakorlatban kezd egységessé válni abban a tekintetben, hogyha az elkövető az erőszakot vagy a kvalifikált fenyegetést kettős céllal, dologmegtartása és a menekülés érdekében is alkalmazza helye van a rablás megállapításának.²¹ Annak a megítélése, hogy az elkövető az erőszakot vagy a kvalifikált fenyegetést a dolog megtartása vagy a menekülés érdekében alkalmazta-e meglehetősen nagy körültekintést igényel, ugyanis számos esetben a vádlott és a védői védekezés is arra épül, hogy az elkövető azt a menekülés biztosítása érdekében alkalmazta, így a rablás büntette helyett dolog elleni erőszakkal elkövetett lopásnak van helye.

III.2.4. A bűncselekmény alanya

A rablás közönséges bűncselekmény, annak megvalósításához az elkövetőnek nem kell különösebb kvalifikációnak megfelelni, azt tettesként és részesként bárki elkövetheti, aki az általános alannyá válás feltételeinek megfelel.

Figyelemmel arra, hogy a Btk. 16. § h) pontja szerinti rendelkezése kihat a rablás alannyá váláshoz szükséges feltételek megállapíthatóságára, ezért a kutatás során elmaradhatatlan volt a kapcsolódó, büntethetőségi korhatárra vonatkozó rendelkezések vizsgálata is. E körben az értekezés megállapításokat tartalmaz a büntethetőségi korhatár megállapításának jogtörténeti változásairól, a belátási képesség fogalmáról, valamint a belátási képesség vizsgálatával kapcsolatosan felmerülő anomáliákról és a jelenlegi szabályozás szerint felmerülő hiányosságokról.

²¹ EBD 2018.B.7., Kúria Bfv.II.753/2022/7., Kúria Bfv.I.365/2024/15.

Ezen alfejezetben kerültek továbbá elhelyezésre a rablás elkövetőire vonatkozó megállapítások az egyes elkövetői minőségekre tekintettel, különösen arra tekintettel, hogy a gyakorlatban megvalósulhat-e az az esetkör, hogy az elkövető közvetett tettesként kövesse el a rablást?

Továbbá az értekezés vállalkozik a jogelmélet és a joggyakorlat szempontjából is neuralgikus pontnak tekintő társtettesi elkövetés és egyes részesi magatartások - különösen a bűnsegély megállapítása és a részesi túllépés esetei – elhatárolására, illetve az elhatárolás alapjául szolgáló szempontok meghatározására.

III.2.5. A minősített esetek köre

A Btk. 365. § (3) és (4) bekezdése tartalmazza a rablás minősített eseteit, melyek alapvetően két csoportba oszthatók: egyrészt a rablás megvalósulásához kapcsolódó szituációs elemekre, másrészt az elkövetés tárgyának értékére vonatkozóan. Továbbá vannak olyan még súlyosabban minősülő esetek is, amelyeket a két csoport kombinációi alkotják.

Az értekezés az egyes minősített esetek vonatkozásában, mint a fegyveresen és felfegyverkezve történő elkövetés, csoportosan történő elkövetés, valamint bünszövetségben történő elkövetést kifejezetten a rablás megvalósulása szempontjából vizsgálja jogelméleti szempontból, valamint a kialakult bírói gyakorlat vonatkozásában. Ezen minősített eseteken kívül hangsúlyos a Btk. szabályozásában novumként megjelenő minősített eset, az idős koránál vagy fogyatékosságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére történő elkövetés vizsgálata. Ahogy arra a korábbiakban már utaltam a jogalkotó nem határozta meg ezen fokozott büntetőjogi védelemben részesülő személyi kört, illetve az azt megalapozó tulajdonságokat. Figyelemmel arra, hogy ezen minősített eset vonatkozásában nem állt túl bőséges szakirodalom rendelkezésre a kialakult – kialakulóban lévő – bírói gyakorlat vizsgálata szerves részét képezte a kutatásnak, majd pedig az abból nyert megállapításoknak. Mindezek mellett a vizsgálat tárgyát képezte a 2025. június 15. napjától a rablás minősített esetét képező kábítószer vásárlásához szükséges anyagi javak megszerzése érdekében történő elkövetés, ami figyelemmel a hatálybalépése óta eltelt meglehetősen rövid időre a szabályozáshoz kapcsolódó jogalkotási folyamat feltárásával és a rendelkezésre álló szakirodalom alapján volt feltárható.

III.2.6. Gondolatok a rablás rendbelisége és az egyes bűncselekményektől történő elhatárolása vonatkozásában

A fejezet utolsó egységeként került elhelyezésre a rablás rendbeliségére és az egyes vagyon elleni, valamint vagyon elleni erőszakos bűncselekményektől való elhatárolása.

Az értekezés a rablás rendbelisége szempontjából megállapítást tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a deliktum rendbelisége a törvényi tényállás „teljes egészében” történő megvalósulásához, azaz az egyes részselekmények megvalósulásához kapcsolódik: amennyiben a lenyűgöző erejű erőszak vagy kvalifikált fenyegetés alkalmazásával összefüggésben a passzív alany átadja az értékkel bíró, ingó dolgot az elkövetőnek, úgy egy rendbeli rablás megvalósulásáról beszélünk. Az átadott ingó dolgok tulajdoni viszonyai az értekezés megállapításai szerint indifferensek a rablás rendbelisége megállapítása tekintetében.

Az értekezés rablás deliktuma vonatkozásában az elhatárolás a lopás minősített esete²², jármű önkényes elvétele, valamint a kifosztás tekintetében tartalmaz megállapításokat.

IV. A zsarolás büntetőjogi értékelésének változásai

IV. I. A zsarolás jogtörténeti vizsgálata során tett megállapítások

A rablás jogtörténeti vizsgálatához hasonlóan az értekezés jelen fejezetének első öt alfejezete a zsarolás törvényi tényállásának jogtörténeti változásait mutatja be a zsarolásszerű deliktumok megjelenésétől az 1843. évi törvényjavaslaton át a Csemegi-kódex, az 1961. évi V. törvény, valamint 1978. évi IV. törvény szabályozásának vizsgálatáig.

A rablás törvényi tényállásához hasonlóan a zsarolás törvényi tényállása a XIX. században kikristályosodott. Erre figyelemmel a disszertációban is kiemelt szerepet kapott a Csemegi-kódex szerinti törvényi szabályozás vizsgálata egészen a kodifikációs folyamatoktól, a korszak jogtudósainak megállapításain keresztül a bírói gyakorlat vizsgálatáig.

A Csemegi-kódex 350. §-a szabályozta a zsarolás tényállását, míg a 351. §-a a zsarolás „sajátos eseteként” rendelkezett az úgynevezett revolver újságírás büntetni rendeltségéről.

²² Btk. 370. § (2) bekezdés b) pont bc) alpontja szerinti dolog elleni erőszakkal elkövetett lopás vétsége.

A zsarolás minősített eseti körét a jogalkotó nem a Kódex 350.§-ában határozta meg, hanem külön, a 353. §-ban. Ez alapján súlyosabban minősült a bűncselekmény, ha az elkövető gyilkossággal, súlyos testi sértéssel, gyújtogatással vagy más súlyos vagyoni kár okozásával fenyegetett, valamint a közhivatalnoki minőség színlelésével vagy valamely hatóság hivatalos rendeletének ürügye alatt követtetett el a bűncselekményt.

Az 1961. évi V. törvény számos helyen megújította a zsarolás törvényi tényállását: az első ilyen változás deliktum elkövetési magatartása kapcsán érhető tetten, bár a kényszerítés, - mint eszközcselekmény megmaradt - ám az elkövető a passzív alanyt valaminek a tevésére, nem tevésére vagy eltűrésére kényszeríti.

Továbbá nóvumként jelent meg a zsarolás törvényi tényállásában a kár fogalma. A zsarolás törvényi tényállása akkor vált teljessé és erre tekintettel a bűncselekmény befejezetté, ha a kényszerítéssel okozati összefüggésben kár keletkezik. A kár kifejezetten vagyoni kár lehetett, hiszen az 1961. évi Btk. szövegezése a nem vagyoni jellegű károsodásra a hátrány kifejezést használja. A törvény kommentárja szerint a kár büntetőjogi fogalma nem egyezik meg a kár polgári jogi fogalmával, az utóbbinak részét képezi a vagyonban beállott értékcsökkenés (*damnum emergens*) és az elmaradt vagyoni előny (*lucrum cessans*), míg az előbbi esetében pedig az az érték a vizsgálándó, ami az igény érvényesítéséig még nem térült meg.²³

Az 1978. évi IV. törvény lényegében azonos maradt az 1961. évi V. törvény szerinti szabályozással azonosan rendelkezett a zsarolás törvényi tényállását.²⁴

IV. 2. A hatályos szabályozásra tekintettel felmerülő elméleti és gyakorlati kérdések

Hasonlóan a rablás tényállásához a Btk. a zsarolás törvényi tényállásának szabályozása körében sem eszközölt nagymértékű változást. Azonban a zsarolás deliktuma esetében is számos kérdés felmerült mind gyakorlati, mind elméleti szinten a rablás megvalósulásával, valamint egyes vagyon elleni (erőszakos) bűncselekményektől való elhatárolásával kapcsolatban.

IV.2.1. Elkövetési tárgy és passzív alany

²³ PATKÓS Lajos és ARÁNYI Miklós: *XVI. Fejezet, A társadalmi tulajdon elleni bűntettek. A személyi javak elleni bűntettek*. In: A büntető törvénykönyv kommentárja. Második kötet. Közgazdasági és Jogi Kiadó, Budapest, 1968, 1468-1469.

²⁴ VISZOKAY i.m. 737.

A tézis részletesen tartalmazza a zsarolás egyes tényállási elemeinek dogmatikai vizsgálatát, így a bűncselekmény elkövetési tárgyára és a bűncselekmény passzív alanyára vonatkozó megállapításokat.

Az elkövetési tárgy megállapításai körében a bűncselekmény materiális jellegére tekintettel kiemelés érdemel a vagyon, mint elkövetési tárgy megjelölése, definíciójának meghatározása. A zsarolás passzív alanyának meghatározása tekintetében rögzíteni szükséges, hogy több, eltérő álláspont uralkodik a jogtudományban. Ezen álláspontok ismertetését, ütköztetését követően fogalmazódott meg az a megállapítás, miszerint a zsarolás passzív alany az a természetes személy, akivel szemben az elkövető a kényszerítést alkalmazta és az a természetes vagy jogi személy, akinél az elkövetési magatartás kifejtésével összefüggésben a vagyoni hátrány realizálódott a zsarolás sértettjének tekintendő.

IV.2.2. A zsarolási erőszak és fenyegetés

A zsarolás passzív alany fogalmához hasonlóan a zsarolás megvalósulásához szükséges erőszak vagy fenyegetés erejére tekintettel is az értekezés rögzíti és ütközteti az egyes eltérő álláspontokat, majd arra a megállapításra jut, hogy figyelemmel arra, hogy a zsarolási fenyegetésnek nem kell minősítettnek lennie, azaz közvetlenül élet vagy testi épség ellen irányulnia²⁵, így az erőszak tekintetében is „elegendő” az akaratot hajlító erőszak megvalósulása.

A zsarolási fenyegetés vonatkozásában nem képezheti vita tárgyát, hogy a fenyegetés tekintetében az „általános” fenyegetés fogalomnak²⁶ megfelelő pszichikai ráhatás szükséges. Azonban felmerülhet a kérdés, hogy mi tekintendő a zsarolás megvalósulása szempontjából kilátásba helyezett súlyos joghátránynak és miként „mérhető” a komoly félelem keltésre vonatkozó alkalmassága?

²⁵ Hiszen ezen esetben a zsarolás Btk. 367. § (2) bekezdés b) pontja szerinti minősített eset megvalósulásának van helye.

²⁶ Általános fenyegetés fogalomként a Btk. 459. § (1) bekezdés 7. pontjában megjelölt fogalom értendő, mely szerint fenyegetés eltérő rendelkezés hiányában súlyos hátrány kilátásba helyezése, amely alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen. Ezen megnevezéssel szemben a Kúria Bfv.742/2019/18. számú határozatában ezen általános fenyegetést „nem kvalifikált” fenyegetésként nevezi meg. Azonban az általános fenyegetés fogalomhoz képest - melynek megvalósulásához semmilyen más speciális körülmény, feltétel fennállása nem szükséges - rendelkezik az élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetés, azaz kvalifikált fenyegetés további ismérvekkel, így az általános fenyegetés kifejezés alkalmazása célszerűbb.

Az értekezés megállapításai szerint a rablási fenyegetés megvalósulásához minden esetben a súlyos hátrányt kilátásba helyező kijelentés sértettre gyakorolt hatását kell vizsgálni. E körben mindenképpen értékelni kell, hogy a fenyegetésre alkalmas kijelentés a sértett képzetében miként jelent meg, melyre leginkább a sértett kijelentést követően kifejtett magatartásából és az eljárás során tett vallomásából lehet következtetni. Továbbá a sértetti tudattartalom tekintetében vizsgálat tárgyát kell, hogy képezze a fenyegetés körülményei körében a súlyos hátrány bekövetkezésének reális esélye.

Az értekezés a zsarolási fenyegetés tekintetében megállapításokat tartalmaz továbbá a zsarolás időbeliségére vonatkozóan az alábbiak szerint. A fenyegetésben meghatározott súlyos joghátrány bekövetkezése elsősorban egy, a fenyegetésben meghatározott vagy a feltétel teljesítéséhez kapcsolódó időponthoz kötődik.²⁷ Ugyanis amennyiben a fenyegetés nem tartalmaz a követelés pontos összegére, valamint a „teljesítés” időpontjára vonatkozó konkrétumot, úgy a zsarolási fenyegetés megvalósulásáról nem beszélhetünk.²⁸

Az értekezés megállapításokat tartalmaz a fenyegetés tartalmára vonatkozóan is, továbbá a kialakult bírói gyakorlatra figyelemmel - miszerint a zsarolási fenyegetés akár jogszerű, akár jogszerűtlen hátrány kilátásba helyezésével is megvalósulhat²⁹ - sor került a zsarolás és önbíráskodás elhatárolásául szolgáló ismérvek meghatározására.

IV.2.3. A minősített esetek köre

A Btk. a zsarolás tekintetében három minősített esetet határoz meg. Ezen minősített esetek vizsgálata során került sor a zsarolás elhatárolására más bűncselekményektől, így az élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetéssel megvalósuló zsarolás és a rablás, a hivatalos személyként e minőség felhasználásával, valamint hivatalos megbízás vagy minőség színlelésével elkövetett zsarolás és a hivatali vesztegetés elfogadása, valamint a hivatalos

²⁷ Ezen esetre példaként szolgálhat a Mezőtúri Járásbíróság 10.B.36/2017/12. számú ítéletben megállapított tényállás esetén, hogy a terhelt a 500.000 forint összeg megfizetését a levél kézhezvételétől számított 3 napon belül követeli, annak elmaradása esetén pedig a hatóságokhoz fordul. Továbbá a gyakorlatban olyan is előfordulhat, hogy az elkövető egy konkrét naptári napot határoz meg a követelése teljesítésére.

²⁸ Ezt támasztja alá a Legfelsőbb Bíróság 2001. évi 362. számú Bírósági Határozata (a továbbiakban: BH.2001.362.), melyben megállapította, hogy zsarolás büntetése kísérletének megállapításának nincs helye, mivel a terhelt konkretizálta, hogy mikor és mennyit pénzt kell a sértettnek „védelmi pénzként” fizetnie, ami által a jogtalan haszon összege sem került meghatározásra.

²⁹ A Legfelsőbb Bíróság 2012. évi 55. számú Bírósági Határozata (a továbbiakban: BH.2012.55.)

megbízás vagy minőség színlelésével elkövetett zsarolás és a csalás deliktumának elhatárolására.

IV.2.4. A zsarolás megvalósulásának új formái

A digitális technológia gyorsütemű fejlődése számos területen könnyíti meg életünket, melyek közül az egyik vitathatatlan előny az, hogy a kommunikáció szempontjából megszűnnek a távolságok és a létrejövő virtuális térben azzal tarthatunk kapcsolatot, akivel szeretnénk. Azonban fontos kiemelni, hogy ez az online tér számos veszélyt rejt magában, amit egyes elkövetők előszeretettel kihasználnak.

Az utóbbi években drasztikusan megnövekedett az online térben elkövetett zsarolások száma, melynek a szakirodalom két fajtáját különbözteti meg. Az első csoportba tartoznak a zsarolóvírusok, amelyek a felhasználó fájljait, könyvtárait titkosítják és feloldásukért cserébe pénzt követelnek, amelynek megszerzése után vagy küldenek unlock-kódot vagy sem. Továbbá ebbe a körbe tartozik a zsarolás másik gyakori esete, ami a terheléses támadással való fenyegetés. A bűncselekmény tényállásában a fenyegetés ebben az esetben a terheléses támadás kilátásba helyezése, amennyiben a célzott szerver tulajdonosa nem fizet a zsarolónak. Ez az eset tulajdonképpen a valós térben már ismert „védelmi pénz” követelésének modern változata.³⁰

Másik csoportba az online szexuális zsarolás (sextortion) tartozik, amely mind a felnőtteket, mind a gyermekeket érinti, azonban utóbbiak különösen veszélyeztetettek. Ebben esetben az elkövető a sértett bizalmába férkőzik (például a felnőtt fiatalosnak adja ki magát és barátkozik, kifejezetten szexuális tartalmú anyagot mutat neki, hogy csökkentse a szexualitáshoz kapcsolódó gátlásait) és kihasználja a sebezhetőségét. Ezt annak érdekében teszi, hogy szexuális jellegű képekhez vagy videókhoz jusson hozzá, amit végül a zsarolás fázisa követ. Az elkövető kényszeríti, zsarolja az áldozatát, hogy szexuális szívésséget teljesítsen a részére, vagy további kompromittáló képeket vagy videókat küldjön magáról. Amennyiben a kérésnek nem tesz eleget, akkor a már birtokában lévő felvételnek a

³⁰ NAGY Zoltán András – MEZEI Kitti (2017): A zsarolóvírus és a botnet vírus mint napjaink két legveszélyesebb számítógépes vírusa. In Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): Szent Lászlótól a modernkori magyar rendészettudományig. Pécs: Magyar Hadtudományi Társaság, Határőr Szakosztály, Pécsi Szakcsoport, 167. o.

megosztásával fenyeget (például a közösségi médián keresztül), és ezzel már irányítása alá vonja az illetőt.³¹

Ezen esetekben van valami régi, hiszen a zsarolás tényállását már az első büntetőtörvény, a Csemegi-kódex is tartalmazta, azonban mégis magában hordozza azt az újdonságot, amit az online tér hívott elő. Ilyen sajátosságnak tekinthető például az anonimitás, ami mögé az elkövető könnyűszerrel rejtőzik a hagyományos elkövetéshez képest.

A tézisben kifejtésre kerül továbbá az is, hogy a kapcsolódó büntetőügyek javarészt nyomozati szakban vannak, így e körben kialakult bírósági gyakorlatról sem beszélhetünk.

V. A doktori értekezés tudományos eredményei

Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy a rablás a jogalkotó próbál lépést tartani ezen változásokkal és az elkövetésre vonatkozó új körülmények, módozatok törvénybe iktatásával. Azonban a disszertáció megállapításaiból kitűnik az is, hogy az egyes módosítások tekintetében a jogalkotó nem teremti meg az új jogszabályi rendelkezés alapjait.

Az értekezés tudományos eredményeire tekintettel megállapítható, hogy azok az egyes gondolati egységek – alfejezetek, címek, alcímek – lezárásaként elhelyezésre kerültek, majd pedig a dolgozat záró részében az alábbi hatályos szabályozás tekintetében felmerülő jogértelmezési és gyakorlati problémákra vonatkozó javaslatok és de lege feranda javaslatok megfogalmazására került sor.

a) Belátási képesség megállapíthatóságával kapcsolatban felmerült kérdések orvoslása

E körben elsőként a büntethetőségi korhatár problematikájára szeretnék utalni, ami a rablás megállapíthatóságára is jelentősen kihat.

Elsőként azt szeretném e körben megemlíteni, hogy – ahogy korábban kifejtettem – a jogalkotó adós maradt a belátási képesség fogalmával. Azonban a Btk. hatálybalépése óta eltelt időben jogtudomány és a judikatúra próbálta ezen hiátust kitölteni és a jogtörténeti hagyományokra tekintettel a fogalmat tartalommal megtölteni.

³¹ MEZEI Kitti, SZENTGÁLI-TÓTH Boldizsár: Az online platformok használatában rejlő veszélyek: a dezinformáció és a kibertámadások jogi kockázatai (https://real.mtak.hu/155573/1/SZE_Final_MezeiKitti-Szentgali-TothBoldizsar_Azonlineplatformokhasznalatabanrejloveszelyekadezinformacioesakibertamadasokjogikockazatai_revSZE.pdf) (Megtekintés ideje: 2025. június 10. napja)

Azonban gyakorlati szempontból álláspontom szerint elengedhetetlen lenne egy módszertani levél kidolgozása a belátási képesség szakértői vizsgálatával kapcsolatban. Ahogy a fentiekben is láthattuk az eljárás szereplőiben felmerült kételyeket e különös szakértelmet igénylő kérdésben kifejezetten a szakértők hivatottak eloszlatni, amihez álláspontom szerint elengedhetetlen lenne a belátási képesség vizsgálata szempontjából releváns körülményre – különösen a vizsgálat módszerére, a belátási képesség meglétét alátámasztó személyiségjegyek, viselkedési módok, valamint a fenti Alkotmánybírósági határozat megállapításaira figyelemmel a gyermek esetleges kötődéseire is kiterjedő – módszertani levél megalkotása.

Hasonlóan neuralgikus pontnak tekintendő az idős koránál vagy fogyatékosságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére történő elkövetés kérdésköre.

b) A bűncselekmény elhárítására idős koránál vagy fogyatékosságánál korlátozottan képes személyi kör egzakt meghatározása

A dolgozatban kifejtettek alapján egyértelműen megállapítható – különösen a statisztikák figyelembevételével – hogy indokolttá vált fokozott büntetőjogi védelemben részesíteni a bűncselekmény elhárítására idős koránál vagy fogyatékosságánál korlátozottan képes személyeket. Azonban elengedhetetlen lett volna a jogalkotónak meghatározni, hogy pontosan mely személyek tartoznak e körbe, annak ellenére is, hogy az elsőre talán egyértelműnek tűnik. Azonban az is nyomon követhető, hogy a jogalkalmazás felismerte azt a tényt, hogy a vizsgált minősített eseti körben a fogalom meghatározását pótolnia és a gyakorlatban felmerülő neuralgikus kérdésekre válaszolnia szükséges.

c) De lege ferenda javaslat a tizenkettedik vagy tizennegyedik életévét be nem töltött személyek sérelmére elkövetett rablási cselekmények tekintetében

A Btk. számos személy elleni erőszakos bűncselekmény tekintetében – különösen az emberölés, valamint a szexuális erőszak esetén – fokozott büntetőjogi védelemben részesíti a tizenkettedik életévüket be nem töltött személyeket. Álláspontom szerint ezen fokozott büntetőjogi védelem kiterjesztésre kellene, hogy kerüljön egyes vagyon elleni erőszakos bűncselekmények, úgymint a rablás és a zsarolás vonatkozásában.

A szabályozás indokaként szolgálhatna egyrészt az a tény, ami a büntethetőségi korhatár leszállítása tekintetében felmerült. Egyre gyakoribb tizennegyedik életévét be nem töltött személyek által elkövetett személy elleni, erőszakos bűncselekmény. Ezen bűncselekmények passzív alanyai elsősorban nem az elkövetőktől erősebb fizikummal rendelkező felnőttkorú

személyek lesznek, hanem hasonló korú és hasonló (vagy gyengébb fizikummal) rendelkező személyek.

Másrészt azt is fontos leszögezni, hogy ezen életkort be nem töltő sértettek a velük szemben alkalmazott erőszak vagy (kvalifikált) fenyegetés tekintetében védtelenebbek, mint felnőtt társaik, így a velük szemben alkalmazott erőszak vagy fenyegetés „kisebb mértéke” is akaratot megtörő hatással bírhat. Továbbá olyan folyamatokat indíthat el a sértett vonatkozásában, ami negatívan befolyásolhatja a pszichikai és akár a fizikai fejlődését is.

Erre figyelemmel, ahogy a bűncselekmény elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál korlátozottan képes személyeket a jogalkotó fokozott büntetőjogi védelemben részesítette a rablás büntette vonatkozásában, úgy részesítse abban a tizennegyedik életévüket be nem töltött személyeket is.

d) De lege ferenda javaslat az online térben elkövetett zsarolás minősített esetként történő szabályozása vonatkozásában

Végül pedig arra szeretnék kitérni, hogy a jogalkotónak álláspontom szerint mindenképpen reagálnia kell az online térben megvalósuló bűncselekményekre büntetőjogi szabályozás megalkotásával. Az online térben megvalósuló zsarolás vonatkozásában jelenleg a preventív jellegű intézkedések állnak előtérben.³² Azonban a deliktum tárgyi súlyára és társadalomra veszélyességére figyelemmel elengedhetetlen lenne a zsarolás minősített esetei között történő szabályozása.

Bízom abban, hogy ezen javaslatok kellő alappal szolgálnak ahhoz, hogy a napjainkban megjelenő problémák orvoslásra találjanak.

³² Például az ORFK honlapján is több prevenció célú videót találunk a online térben megvalósuló (szexuális jellegű) zsarolás tekintetében.

Nyilvántartási szám: DEENK/661/2026.PL
Tárgy: PhD Publikációs Lista

Jelölt: Papp Bettina Ilona
Doktori Iskola: Marton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola
MTMT azonosító: 10082519

A PhD értekezés alapjául szolgáló közlemények

Folyóiratcikkek, tanulmányok (5)

1. **Papp, B. I.:** A bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére történő elkövetés a bírói gyakorlatban.
Jog-Állam-Politika. "közlésre elfogadva", 2026. ISSN: 2060-4580.
MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: A
2. **Papp, B. I.:** A rablás büntetőjogi értékelése a Csemegi-kódex és a korabeli bírói gyakorlat tükrében.
Jogtörténeti Szemle. "közlésre elfogadva", 2026. ISSN: 0237-7284.
MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: A
3. **Papp, B. I.:** Gondolatok a belátási képesség vizsgálatával felmerülő elméleti és gyakorlati kérdésekről.
Debreceni jogi műhely : évkönyv. 23 (1-2), 45-65, 2026. ISSN: 1787-775X.
DOI: <https://doi.org/10.24169/DJM/2026/1-2/3>
MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: B
4. **Papp, B. I.:** The criminal law assessment of extortion in the light of the Csemegi Code and contemporary judicial practice.
Agora International Journal of Juridical Sciences. 17 (2), 82-88, 2023. ISSN: 1843-570X.
DOI: <https://dx.doi.org/10.15837/aijjs.v17i2>
5. **Papp, B. I.:** A zsarolás büntetőjogi értékelése a Csemegi-kódex és a korabeli bírói gyakorlat tükrében.
In: XVII. Jogász Doktoranduszok Országos Szakmai Találkozója / Miskolczi-Bodnár Péter (szerk.), Patrocinium Kiadó, Budapest, 195-202, 2020, (Jog és Állam, ISSN 1787-0607; 30.)
ISBN: 9786155961304

További közlemények

Folyóiratcikkek, tanulmányok (3)

6. **Papp, B. I.:** Konceptiós perek az 1956 utáni Magyarországon, különös tekintettel a Nagy Imre-perre.
In: Visszatekintés 1956-ra: tanulmánykötet / főszerk. Szűcs Lászlóné Siska Katalin, Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Praetor Szakkollégium, Debrecen, 100-110, 2017. ISBN: 9789634739586
7. **Papp, B. I.:** A közvetett tettesség elméleti alapkérdései.
In: Tudományos Diákezt Tanulmánykötet III. / főszerk. Szűcs Lászlóné Siska Katalin, Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Praetor Szakkollégium, Debrecen, 178-192, 2016.
8. **Papp, B. I.:** Embercsempészés a migráció tükrében.
In: Migráció a 21. században : hatása Európa politikai, gazdasági és kulturális életére / főszerk. Szűcs Lászlóné Siska Katalin, Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Praetor Szakkollégium, Debrecen, 106-118, 2016.

MTA Állam- és Jogtudományi Bizottsága irányelvei szerint:

„A” kategóriás folyóiratban megjelent publikációk: 2, melyek közül az értekezés alapjául szolgál: 2

„B” kategóriás folyóiratban megjelent publikációk: 1, melyek közül az értekezés alapjául szolgál: 1

A DEENK a Jelölt által a Tudóstérbe feltöltött adatok bibliográfiai és tudománymetriai ellenőrzését a tudományos adatbázisok és a Journal Citation Reports Impact Factor lista alapján elvégezte.

Debrecen, 2026.08.27.

University Doctoral (PhD) Dissertation Abstract

Changes in the Criminal Law Evaluation of Robbery and Extortion

dr. Papp Bettina Ilona

Supervisor: Prof. Dr. Madai Sándor

Professor

University of Debrecen

Marton Géza Doctoral School of Legal Studies

**Debrecen
2026**

"...Among the various categories of offences and misdemeanours, there is hardly one which requires the examination of so many and so complex issues, the clarification of so many elements and the settlement of so many controversies as offences and misdemeanours against property. It is a peculiar and exceedingly sad fact that around these offences forming the greater part of the subjects of criminal legislation the most doubts arise, the most differences prevail, and the most intriguing controversies press to the fore."

(Ministerial Explanatory Memorandum to the Csemegi Code)

I. Introductory Thoughts

Károly Csemegi's thoughts on violent offences against property are to be considered guiding principles to this day, which is why I have chosen to focus my research on these two violent offences against property for the following reasons.

Although both delicts have been present in our society³³ for centuries and their criminal regulation also dates back to the distant past, numerous questions continue to arise regarding their establishment, qualification, and differentiation from other (violent) offences against property.

Around a decade and a half ago, Zoltán Deák formulated that legal literature does not treat the delict of robbery according to its significance, and virtually neglects it. As the reason for this, he identified the erroneously presumed assumption that 'the dogmatics of robbery are grounded in uniform foundations, and there are no problems requiring interpretation or solution arising even in judicial practice; that is, nothing new can be asserted or created in connection with robbery.'³⁴

I also adopted this stance when - as a practicing legal professional in the administration of justice - I encountered dogmatic questions regarding certain violent offences against property to which I found no answers either in the specialized literature or in individual court decisions.

It is a fact that the basic factual elements of both robbery and extortion crystallized in the second half of the 19th century, with mostly the scope of qualified cases undergoing subsequent changes; nevertheless, I believe that the re-examination of these delicts within the framework of the 21st century remains indispensable.

Indeed, a comprehensive academic examination of robbery and extortion has not taken place since the publication of Pál Angyal's monograph, *Robbery and Extortion*, in 1934. In the nearly one century that has elapsed since its publication, profound developments have occurred—even if we only consider the societal shifts and the evolving horizons of criminal policy over the decades.

While it is indisputable that the core requirement has remained unchanged for the commission of robbery—namely, the necessity of violent action against the person, which presupposes the spatial and temporal co-presence of the perpetrator and the passive subject—this can no longer be asserted so definitively regarding the offence of extortion. As a result of rapid IT and technological advancement,

³³ It can be argued that the emergence of violent crimes against property is coeval with the formation of human societies, given that property constitutes the most fundamental institution of every society to date. Property not only defines the character of a given social order and secures a community's control over resources and material rights, but also dictates the redistribution of wealth. Crimes against property directly infringe upon the established system of property relations, which accounts for their early historical appearance.

³⁴ Deák, Zoltán. A rablás rendbelisége a bírói gyakorlat (görbe) tükrében. *Magyar Jog*, vol. 57, no. 10, 2010, p. 618.

alongside the proliferation of internet-based communication, extortion now manifests in novel forms that both legal scholars and legal practitioners are compelled to address.

Taking all these circumstances and rationales into account, I embarked upon my research into the delicts of robbery and extortion, yielding the findings detailed below.

II. Aim of the Research, Methodology, and Structure of the Dissertation

In light of the foregoing, the primary aim of my research was to construct a comprehensive dissertation offering substantive conclusions that directly address emerging issues in both legal science and judicial practice. Within this scope, I strove to resolve these questions through a synthesis of theoretical and practice-oriented approaches—contrasting competing doctrinal viewpoints wherever available.

Achieving these objectives required analyzing and comparing the statutory framework across three distinct dimensions: a legal-historical review of the factual elements of robbery and extortion, an interpretation of effective legislation, and the formulation of *de lege ferenda* proposals for future legislative reform.

Guided by these principles, I structured the dissertation into three logical units: the first covering the legal-historical and current regulation of the factual elements of robbery; the second addressing the legal-historical and current regulation of extortion; and the third synthesizing the conclusions drawn and proposals formulated throughout the study. These units function as a historical timeline, revealing whether a thread of continuity persists from the initial criminalization of robbery and extortion down to contemporary regulation—and, where affirmative, identifying precisely where it can be detected.

From a methodological standpoint, I applied the historical method with a particular focus on the inaugural statutory codification of these delicts—specifically, the factual elements established under Act V of 1878 on Offences and Misdemeanours (hereinafter: Csemegi Code). Alongside evaluating statutory provisions, I placed significant emphasis on detailing the scholarly debates of the era and contrasting differing doctrinal stances through the comparative method. I extended this comparative analysis to the codification processes and legislative provisions under Act V of 1961 on the Criminal Code of the Hungarian People's Republic and Act IV of 1978 on the Criminal Code, ultimately leading to the interpretation of current statutory elements. Regarding effective law, I systematically contrasted legal doctrine with judicial application, employing case-law, descriptive, and analytical methods to thoroughly examine surrounding precedent.

Within the analysis of robbery, special attention was devoted to a legislative novelty introduced by Act C of 2012 on the Criminal Code (hereinafter: Criminal Code)—specifically, the theoretical and practical interpretation of victims limited in their ability to defend against crime due to old age or disability. This topic formed an indispensable part of the research, particularly because the legislator failed to define the exact concept, age threshold, or legal attributes of this protected class, leaving it to legal doctrine and the judiciary to bridge the resulting hiatus.

In parallel with old age, an integral component of the dissertation involves clarifying issues surrounding child perpetrators and the age of criminal responsibility under Section 16(1)(h) of the Criminal Code. Here, the legislator reverted to legal-historical roots by lowering the age of criminal responsibility for certain violent offences against the person, provided the perpetrator possessed the requisite capacity of discernment to recognize the wrongfulness of the act at the time of commission. Much like the statutory silence on vulnerable victims, the legislator provided no definition for capacity of discernment, nor

specified the criteria for its assessment. Addressing this neuralgic point, my research examined the legal-historical evolution, contemporary reception, and emerging judicial practice surrounding this standard.

III. Changes in the Criminal Law Evaluation of Robbery

III.1. Findings of the Legal Historical Examination of Robbery

Along the lines of the above objectives and methodological approaches, the first five sub-sections of this chapter present the legal historical changes in the statutory definition of robbery, ranging from the emergence of robbery-like acts through the draft law of 1843 to the examination of the regulations under the Csemegi Code, Act V of 1961, and Act IV of 1978.

As referred to above, the statutory definition of robbery crystallized in the 19th century. In light of this, the dissertation attaches special importance to examining the statutory regulations under the Csemegi Code, from the codification processes through the findings of legal scholars of that era to the judicial practice.

The Csemegi Code defined three "statutory concepts" of robbery. Robbery in the strict sense—that is, the taking of property through force or threat—was contained in Section 344³⁵. The second statutory concept materialized when a thief caught red-handed applied force or threat to complete the theft or retain the stolen property, as governed by Section 345³⁶ of the Code. The third statutory concept was defined in Section 346³⁷, establishing that robbery occurs if theft is committed by placing the passive subject into an "unconscious or defense-helpless state" for the purpose of executing it.

This section details the theoretical foundations regarding the various forms of robbery, which serve as points of departure for subsequent regulations, including the current law. This applies particularly to the fundamentals of robbery-related threats and violence. Although the Code did not define the concept of force, specifying force applied directly against the possessor, holder, or other person present in Section 344 made it clear that robbery required violence against the person. Consequently, force applied against property or affecting a person through property warranted a finding of theft. Regarding the direction of force in robbery, Pál Angyal provided the following definition, which was also applied in contemporary judicial practice: *"physical force originating from a human being and directly impacting a third party, suitable for achieving the objective."*³⁸

Just as the Code did not define force, it contained no provision regarding its degree that could serve as a baseline. However, legal scholars agreed, and established judicial practice confirmed, that robbery could only be committed through taking property using overwhelming force.

³⁵ Section 344 Whoever takes movable property belonging to another from its possessor or detainer, by means of violence applied against them or another person present, or by threat thereof, with the intent of unlawfully appropriating it, commits the felony of robbery.

³⁶ It shall likewise be deemed robbery if a thief caught in the act uses violence or threats in order to complete the theft or to retain the stolen property.

³⁷ "Section 346 Theft shall likewise be deemed robbery if it is committed in such a manner that, for the purpose of its execution, a person is rendered unconscious or incapable of defense."

³⁸ ANGYAL Pál: *A rablás és zsarolás*, Athenaeum Irodalmi és Nyomdai R.-T. Kiadó, Budapest, 1934, p. 24-26.

In contrast to robbery force, Section 347³⁹ of the Code de⁴⁰defined the statutory concept of threat in robbery. Notably, the Code did not define the general concept of threat; however, as László Fayer demonstrated, threat appears in Section 77 (coercive threat under diminished capability), Section 166 (dangerous threat against authorities, MPs, or officials), and Section 234⁴¹ regarding sexual offenses. A threat is violence seeking to begin.

Regarding the second basic form—so-called robbery by retention—the dissertation details the positions on its systematic placement (whether categorized under robbery or theft) and delimits the first and second basic forms through contemporary legal literature.

The dissertation references Pál Angyal's finding that the primary distinction between the first and second statutory concepts lies in the perpetrator's intent: in the second basic form, the intent is primarily directed at theft/taking property, but upon encountering or anticipating resistance, the perpetrator overcomes or prevents it. He identified the stage of the offense as the delimiting criterion: if the thief had not reached the attempt stage, applying force or threat to overcome resistance and secure taking the property constituted the first form, whereas applying force after completion to retain the property constituted the second.

Regarding the third basic form, the dissertation defines placing the victim in an unconscious or defenseless state as an instrumental act and details its practical occurrences. It contrasts the views of the codifiers of the Csemegi Code⁴² and certain legal scholars⁴³ on whether placing someone in a helpless state constitutes force—a distinction essential for delimiting it from the first basic form.

To achieve the research objective, a sub-section covering the common features of the three basic forms was indispensable. The dissertation references a classic legal doctrine⁴⁴: all three statutory concepts share the element of taking property, fitting entirely within the definition of theft. This sub-section also addresses the subject matter, mens rea, stages of commission, and perpetrator capacities. The subject matter of robbery could be any movable property belonging to another, without requiring pecuniary value or a monetary threshold.

While the definition of robbery crystallized in the Csemegi Code, aggravating circumstances varied significantly across subsequent criminal codes. The dissertation examines the aggravating circumstances under the Csemegi Code—recidivism and association with a more serious offense.

The next sub-section presents findings regarding Act V of 1961. This law broke with the systematic placement of the Csemegi Code, placing robbery among offenses against property, situated after negligent management rather than directly after theft.

³⁹ For the purposes of Sections 344 and 345, 'threat' shall be understood as a threat to immediately commit an act whereby the life, bodily integrity, or property of the person threatened, their relative, or any person present is exposed to serious danger.

⁴⁰ Fayer, László. *A magyar büntetőjog kézikönyve, I. kötet: Bevezető rész és Általános tanok (BTK 1–125. §) [Handbook of Hungarian Criminal Law, Vol. I: Introductory Part and General Doctrines (Criminal Code, Sections 1–125)]*. Budapest: Franklin-Társulat, 1895, p. 267.

⁴¹ Fayer László. *A magyar büntetőjog kézikönyve, II. kötet: Különös Rész [Handbook of Hungarian Criminal Law, Vol. II: Special Part]*. 3rd expanded ed., Budapest: Franklin-Társulat, 1905, p. 346.

⁴² Löw Tóbiás (szerk.): *A magyar büntetőtörvénykönyv a büntettekről és vétségekről (1878:V. t.c.) és teljes anyaggyűjteménye - [2. kötet]*, Pesti könyvnyomda-részvénytársaság, 1880, pp. 674–676.

⁴³ Fayer László: *A magyar büntetőjog kézikönyve 2. kötet*, Budapest, Franklin Társulat, 1896, pp. 396–397.

⁴⁴ Robbery = theft, where the means of taking is violence or threat—reads the chapter subdivision on robbery in László Fayer's work, which perfectly encompasses one of the most essential commonalities. Fayer [1896], op. cit., pp. 396–397.

Beyond systematic placement, another difference from earlier regulation is that the three statutory concepts are no longer so sharply separated. Section 299(1) governed robbery committed by force, threat, or placing into an unconscious or defense-helpless state, while Section 299(2) regulated robbery by retention.

Aggravating circumstances evolved so that the offense was deemed more serious if committed by a recidivist, in criminal conspiracy, or by causing significant damage to social property.

Following the codification of Act IV of 1978, the basic definition(s) of robbery remained unchanged—though according to László Viskokay, criminalizing plundering significantly narrowed the scope of robbery⁴⁵. Thus, the offense remained committable through three instrumental acts: force or direct threat against life or limb, placing into an unconscious or defense-helpless state, and applying force or direct threat against life or limb by a thief caught in the act to retain stolen property.

As István Gál pointed out regarding the Criminal Code draft, the legislator simplified the aggravating circumstances of robbery into four main groups: value-dependent qualifying factors, and circumstances based on the mode of commission or collective commission (e.g., armed, in criminal conspiracy, or in a group).⁴⁶

III.2. Theoretical and Practical Issues Under Current Regulations

Act C of 2012 on the Criminal Code (hereinafter: CC) did not implement radical changes to the statutory definition of robbery. However, several practical and theoretical questions arose regarding its realization and delimitation from other (violent) property offenses.

III.2.1. Commission by Force or Direct Threat Against Life or Limb

Regarding the "classic" case of robbery committed by force or direct threat against life or limb, the dissertation examines the characteristics of robbery force and its distinction from violence in other personal offenses. It outlines a multi-step test to establish robbery force:

- Was the force exerted directed against a person or property?
- If directed against property, did it transfer into physical force against a person?
- If directed against a person, did it break the victim's defense or resistance?

If answered affirmatively based on the circumstances, a finding of robbery force is warranted.

The dissertation also examines qualified threat. Qualified threat is narrower than the general statutory definition of threat, as it explicitly specifies content (directed against life or limb) and immediacy (location and timing). Although brief, the Legislative Intent notes that threat, like robbery force, must

⁴⁵ Viskokay, László. A rablás, a kifosztás és a zsarolás szabályozása a Btk-ban. In: *Magyar Jog*, vol. 30, no. 8, 1983, p. 733.

⁴⁶ Gál István László. Új magyar Büntető Törvénykönyv és a gazdasági válság elleni küzdelem. In: *Büntetőjogi Szemle*, vol. 3, no. 1, 2012, pp. 14–23.

be will-paralyzing. It need not be directed at the victim directly; it may target a third party present at the scene.⁴⁷

Evaluating the overwhelming force of a threat is a critical issue. Established judicial practice requires assessing the physical/psychological attributes of both victim and perpetrator, their relative power dynamic, and external factors. Under specific circumstances, a lower degree of threat may suffice if it exerted an overwhelming effect on the victim.⁴⁸

III.2.2. Placing into an Unconscious or Defense-Helpless State

The dissertation defines and details placing someone into an unconscious state versus a defense-helpless state. Both adversely affect the passive subject's physical or psychological ability to defend their property rights. However, since a defense-helpless person retains cognitive and volitional capacity while an unconscious person does not, legal doctrine treats the two states separately based on the victim's mental state.⁴⁹

Crucially, the perpetrator cannot bring about a defense-helpless state through force; if force is used, the offense falls under Section 365(1)(a) of the CC instead.⁵⁰

III.2.3. Robbery by Retention

The term "robbery by retention" applies when a thief caught red-handed uses force or a direct threat against life or limb to retain stolen property.

As noted in Chapter 3, placing this offense caused debate during the Csemegi Code codification. It differs from the other two forms because force or threat is applied *after* completing the theft rather than before it. Thus, a completed theft precedes the application of force or threat.

The dilemma resurfaced during the current CC codification and was resolved similarly: given the perpetrator's force or qualified threat, it is regulated as a basic form of compound robbery rather than an aggravated form of theft. Given its societal danger, regulating this conduct under robbery remains justified.

Establishing this form requires three conditions in chronological order:

1. Completed act of theft,
2. Catching the perpetrator (thief) red-handed,
3. The perpetrator applying force or qualified threat to retain the property.

Theft is complete when taking occurs—ending the victim's possession and establishing the perpetrator's new possession. Case law confirms this requires the movable property to enter the perpetrator's

⁴⁷ Explanatory Memorandum to Act C of 2012 on the Criminal Code

⁴⁸ BH 2023.154 (*Decision of the Supreme Court of Hungary [Kúria], Court Decisions Series, No. 154/2023*)

⁴⁹ Kónya, István (ed.), *Magyar Büntetőjog – Kommentár a gyakorlat számára [Hungarian Criminal Law – Commentary for Practice]*, op. cit., p. 675.

⁵⁰ Madai [2021], op. cit., p. 88; Kúria (Supreme Court of Hungary), Decision No. Bfv.III.228/2013.

possession.⁵¹ In agreement with József Akác⁵², completing the theft is critical for classification: if taking does not occur (leaving the theft at the attempt stage) and the thief uses force when caught red-handed, the act constitutes robbery under Section 365(1)(a) rather than Section 365(2).

Judicial practice is unifying around the principle that if force or qualified threat is applied with dual intent—retaining the property and escaping—robbery applies.⁵³ Determining whether force was used for retention or escape requires careful scrutiny, as defense arguments frequently claim force was used solely to secure escape, attempting to reclassify the act as theft committed by force against property.

III.2.4. Subject of the Offense

Robbery is a general offense; it does not require special qualifications for the perpetrator. Anyone meeting general capacity requirements can commit it as a principal or accomplice.

Because Section 16(h) of the CC affects criminal capacity, the research examined age of criminal responsibility provisions. This includes historical changes, the concept of capacity of discernment, anomalies in testing discernment, and current regulatory gaps.

This sub-section also addresses whether an offender can commit robbery as an indirect principal and provides criteria to distinguish co-perpetration from complicity (particularly aiding and abetting and exceeding shared intent).

III.2.5. Scope of Aggravated Cases

Section 365(3)–(4) of the CC outlines aggravated cases of robbery, divided into situational elements, property value, and combinations of both.

The dissertation examines specific aggravated forms—armed commission, carrying a weapon, commission in a group, and criminal conspiracy—from theoretical and judicial perspectives. It also examines the new aggravated form under the CC: committing robbery against a person with limited capacity due to old age or disability. Because the legislator did not explicitly define this protected group or its criteria, and legal literature is sparse, analyzing emerging judicial practice formed a core part of the research. Additionally, it analyzes the aggravated form enacted effective June 15, 2025—commission to acquire funds for purchasing narcotics—based on legislative history and available doctrine.

III.2.6. Single vs. Multiple Count Robbery and Delimitation from Other Offenses

The final section addresses single vs. multiple counts of robbery and its delimitation from other violent or property offenses.

The dissertation establishes that counts of robbery correlate to the full realization of the statutory definition: if a victim surrenders valuable movable property due to overwhelming force or qualified

⁵¹ BH 2009.265; BH 2016.316; Kúria (Supreme Court of Hungary), Decision No. Bfv.I.365/2024/15.

⁵² Vaskuti, op. cit., p. 17.

⁵³ EBD 2018.B.7; Kúria (Supreme Court of Hungary), Decision No. Bfv.II.753/2022/7; Kúria, Decision No. Bfv.I.365/2024/15.

threat, one count of robbery occurs. The ownership structure of the transferred items is immaterial to counting the offense.

Finally, the dissertation provides criteria to delimit robbery from aggravated theft⁵⁴, unauthorized use of a vehicle, and plundering.

IV. Changes in the Criminal Law Evaluation of Blackmail

IV.1. Findings of the Legal Historical Examination of Blackmail

The first five sub-sections of this chapter present the historical evolution of blackmail-like offenses from early appearances through the 1843 draft law to the Csemegi Code, Act V of 1961, and Act IV of 1978.

Like robbery, statutory blackmail crystallized in the 19th century. The dissertation emphasizes examining the Csemegi Code regulation from codification to academic doctrine and case law.

Section 350 of the Csemegi Code regulated blackmail, while Section 351 penalized "revolver journalism" as a specific form.

Aggravating circumstances were defined separately in Section 353, making the offense more severe if committed by threatening murder, grievous bodily harm, arson, or major property damage, or under the pretext of official capacity/authority.

Act V of 1961 modernized blackmail provisions. The instrumental act remained coercion, defined as forcing the passive subject to do, tolerate, or refrain from doing something.

Damage was introduced as a essential element: blackmail was completed only if financial damage resulted directly from coercion. Damage referred exclusively to pecuniary damage. The commentary noted that criminal damage differs from civil damage (which includes *damnum emergens* and *lucrum cessans*), focusing instead on unrecovered value at the time of claim enforcement.⁵⁵

Act IV of 1978 largely retained the provisions of Act V of 1961.⁵⁶

IV.2. Theoretical and Practical Issues Under Current Regulations

The CC did not radically alter the definition of blackmail, but practical and theoretical issues remain regarding its realization and delimitation from other offenses.

IV.2.1. Object and Passive Subject of the Offense

The thesis analyzes the elements of blackmail, highlighting property as the material object. Regarding the passive subject, conflicting scholarly views exist. The thesis concludes that the passive subject (victim) includes both the natural person coerced and the natural or legal person suffering financial loss.

⁵⁴ The misdemeanor of theft committed with force against property under Section 370 (2) (b) (bc) of the Criminal Code.

⁵⁵ Patkós and Arányi, op. cit., pp. 1468–1469.

⁵⁶ Viszokay, op. cit., p. 737.

IV.2.2. Blackmail Force and Threat

Regarding force and threat in blackmail, since a blackmail threat need not be qualified (directed immediately against life or limb), bending/bending-the-will force (*akaratot hajlító erőszak*) suffices.⁵⁷

General psychological pressure⁵⁸ satisfies the threat requirement. However, determining what constitutes a "serious disadvantage" and measuring its capacity to induce severe fear requires assessing the statement's impact on the victim. This is inferred from the victim's subsequent conduct and testimony, as well as the realistic likelihood of the threat materializing.

Temporality is essential⁵⁹: the threat must specify a concrete demand and deadline; lacking specific terms regarding amount and time prevents finding a blackmail threat.⁶⁰

The thesis notes that blackmail threats can involve promising either lawful or unlawful harm, leading to criteria distinguishing blackmail from extortion/self-redress (*önbíráskodás*).⁶¹

IV.2.3. Scope of Aggravated Cases

Section 367 of the CC defines three aggravated cases. The thesis uses these to delimit blackmail from robbery (threats involving immediate danger to life/limb), bribery/accepting bribes (misusing official status), and fraud (pretending official authority).

IV.2.4. New Forms of Blackmail

The rapid development of digital technology facilitates our lives in numerous areas, one undeniable advantage being that distance is eliminated in terms of communication, allowing us to maintain contact with anyone we choose in the emerging virtual space. However, it is important to emphasize that this online space entails numerous dangers, which certain perpetrators eagerly exploit.

⁵⁷ Indeed, in this case, the commission of the aggravated offense of extortion pursuant to Section 367 (2) (b) of the Criminal Code takes place.

⁵⁸ The general concept of a threat refers to the definition laid down in Section 459 (1) Item 7 of the Criminal Code, according to which, unless provided otherwise, a threat means the prospect of serious harm capable of inducing serious fear in the person threatened. In contrast to this terminology, the Kúria, in its Decision No. Bfv.742/2019/18, designates this general threat as a "non-qualified" threat. However, compared to the general concept of a threat—the occurrence of which requires no other special circumstance or condition—the direct threat to life or bodily integrity, namely the qualified threat, possesses additional characteristics; thus, the application of the term "general threat" is more expedient.

⁵⁹ An example of such a case is provided by the facts established in Judgment No. 10.B.36/2017/12 of the District Court of Mezőtúr, where the defendant demanded the payment of the sum of HUF 500,000 within three days of receipt of the letter, threatening to report to the authorities in the event of failure to comply. Furthermore, in practice, instances may also occur where the perpetrator specifies a concrete calendar date for the fulfillment of their demand.

⁶⁰ This is substantiated by Decision No. 362/2001 of the Supreme Court of Hungary (hereinafter: BH 2001.362), in which it held that establishing the attempted felony of extortion is not warranted, as the defendant failed to specify when and how much money the victim was required to pay as "protection money," whereby the amount of the unlawful benefit was likewise not determined.

⁶¹ Decision No. 55/2012 of the Supreme Court of Hungary (hereinafter: BH 2012.55)

In recent years, the number of extortions committed in the online space has increased drastically, of which legal literature distinguishes two types. The first group includes ransomware, which encrypts the user's files and directories, demanding money in exchange for decryption, after obtaining which they may or may not send an unlock code. Furthermore, this scope includes another frequent case of extortion, namely the threat of a distributed denial-of-service (DDoS) attack. In the statutory definition of the offense, the threat in this case consists of the prospect of a denial-of-service attack unless the owner of the targeted server pays the extortioner. This instance is essentially the modern variant of demanding "protection money," a practice already known in real space.⁶²

The second group includes online sexual extortion (sextortion), which affects both adults and children, though the latter are particularly vulnerable. In this case, the perpetrator gains the victim's trust (for example, an adult poses as a juvenile and befriends them, specifically showing them sexually explicit material to lower their sexual inhibitions) and exploits their vulnerability. This is done in order to obtain sexual photos or videos, which is then followed by the extortion phase. The perpetrator coerces or extorts the victim to perform sexual favors or to send further compromising photos or videos of themselves. If the request is not met, they threaten to share the recording already in their possession (for instance, via social media), thereby bringing the person under their control.⁶³

In these cases, there is an element of the traditional, as the offense of extortion was already included in the first Criminal Code, the Csemegi Code; nevertheless, it carries that novelty brought forth by the online space. Such a specific feature is anonymity, behind which the perpetrator can easily hide compared to traditional commission.

Furthermore, the thesis elaborates on the fact that the related criminal cases are largely in the investigative phase; thus, we cannot speak of an established judicial practice in this realm.

III. Scientific Results of the Doctoral Dissertation

The statutory evolution of robbery and extortion demonstrates that while the legislator continuously attempts to keep pace with societal changes by codifying new modes of commission, the findings of this dissertation reveal that statutory amendments frequently lack solid dogmatic foundations.

a) Resolving Issues Concerning the Assessment of Capacity of Discernment

The first major neuralgic point concerns the lowered age of criminal responsibility, which directly impacts the establishability of robbery.

⁶² Nagy Zoltán András – Mezei, Kitty [2017]: A zsarolóvírus és a botnet vírus mint napjaink két legveszélyesebb számítógépes vírusa [*Ransomware and Botnet Viruses as the Two Most Dangerous Computer Viruses Today*]. In: Gaál, Gyula – Hautzinger, Zoltán (eds.): *Szent Lászlótól a modernkori magyar rendészettudományig* [*From Saint Ladislaus to Modern Hungarian Police Science*]. Pécs: Magyar Hadtudományi Társaság, Határőr Szakosztály, Pécsi Szakcsoport, p. 167.

⁶³ Mezei, Kitty – Szentgáli-Tóth, Boldizsár: *Az online platformok használatában rejlő veszélyek: a dezinformáció és a kibertámadások jogi kockázatai* [*Dangers Inherited in the Use of Online Platforms: Legal Risks of Disinformation and Cyberattacks*], available at: https://real.mtak.hu/155573/1/SZE_Final_MezeiKitti-Szentgali-TothBoldizsar_Azonlineplatformokhasznalatabanrejloveszelyekadezinformacioesakibertamadasokjogikockazatai_revSZE.pdf (accessed: June 10, 2025).

As noted, the legislator failed to define capacity of discernment. Although legal science and judicial practice have made strides toward filling this hiatus by drawing on legal-historical traditions, practical application remains fraught with uncertainty.

To resolve this in practice, I propose the elaboration of an official methodological guideline tailored for expert forensic evaluations of capacity of discernment. Given that legal authorities relies heavily on expert evidence to dispel doubts on this issue, an authoritative guideline is essential—one that clearly defines assessment methodology, relevant personality traits, behavioral markers, and, in line with Constitutional Court jurisprudence, the psychological attachments of the child.

b) Precise Definition of Persons Limited in Their Ability to Defend Against Crime Due to Old Age or Disability

Crime statistics clearly demonstrate the necessity of extending heightened criminal law protection to persons limited in their ability to defend themselves due to old age or disability. However, the legislator erred in failing to explicitly define the personal scope of this provision. While legal practitioners have gradually recognized this shortfall and attempted to answer the neuralgic questions arising in practice, an exact statutory baseline remains necessary.

c) *De Lege Ferenda* Proposal Regarding Robbery Committed Against Victims Under Fourteen Years of Age

Under the Criminal Code, heightened protection is afforded to victims under twelve years of age for various violent offences against the person—most notably murder and sexual violence. I propose extending this heightened protection to key violent offences against property, specifically robbery and extortion.

This reform is justified on two grounds. First, violent offences against the person committed by individuals under fourteen are increasingly prevalent, with passive subjects typically being peers of similar (or weaker) physical build rather than stronger adults. Second, minor victims are inherently more vulnerable to violence or qualified threats; even a "lesser degree" of coercion can break their will and trigger severe, long-term psychological or physical trauma.

Accordingly, just as the legislator enacted qualified protection for elderly or disabled victims under the offence of robbery, equivalent statutory protection should be granted to victims under fourteen years of age.

d) *De Lege Ferenda* Proposal Regulating Online Extortion as a Qualified Case

Finally, criminal law must directly address the reality of cybercrime. While current responses to online extortion rely primarily on preventive measures, the substantive gravity and social dangerousness of cyber-extortion demand its formal codification as a specific qualified case within the Criminal Code.⁶⁴

I trust that these findings and proposals offer a sound theoretical and practical foundation for resolving these contemporary legal challenge.

⁶⁴ For instance, the website of the National Police Headquarters (ORFK) features several preventive videos regarding online (sex-related) extortion.

Registry number:
Subject:

DEENK/661/2026.PL
PhD Publication List

Candidate: Bettina Ilona Papp

Doctoral School: Géza Marton Doctoral School of Legal Studies

MTMT ID: 10082519

List of publications related to the dissertation

Articles, studies (5)

1. **Papp, B. I.:** A bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére történő elkövetés a bírói gyakorlatban.
Jog-Állam-Politika. "közlésre elfogadva", 2026. ISSN: 2060-4580.
HAS Committee on Legal and Political Sciences: A
2. **Papp, B. I.:** A rablás büntetőjogi értékelése a Csemegi-kódex és a korabeli bírói gyakorlat tükrében.
Jogtörténeti Szemle. "közlésre elfogadva", 2026. ISSN: 0237-7284.
HAS Committee on Legal and Political Sciences: A
3. **Papp, B. I.:** Gondolatok a belátási képesség vizsgálatával felmerülő elméleti és gyakorlati kérdésekről.
Debreceni jogi műhely : évkönyv. 23 (1-2), 45-65, 2026. ISSN: 1787-775X.
DOI: <https://doi.org/10.24169/DJM/2026/1-2/3>
HAS Committee on Legal and Political Sciences: B
4. **Papp, B. I.:** The criminal law assessment of extortion in the light of the Csemegi Code and contemporary judicial practice.
Agora International Journal of Juridical Sciences. 17 (2), 82-88, 2023. ISSN: 1843-570X.
DOI: <https://dx.doi.org/10.15837/aiijs.v17i2>
5. **Papp, B. I.:** A zsarolás büntetőjogi értékelése a Csemegi-kódex és a korabeli bírói gyakorlat tükrében.
In: XVII. Jogász Doktoranduszok Országos Szakmai Találkozója / Miskolczi-Bodnár Péter (szerk.), Patrocinium Kiadó, Budapest, 195-202, 2020, (Jog és Állam, ISSN 1787-0607; 30.)
ISBN: 9786155961304

List of other publications

Articles, studies (3)

6. **Papp, B. I.:** Konceptiós perek az 1956 utáni Magyarországon, különös tekintettel a Nagy Imre-perre.
In: Visszatekintés 1956-ra: tanulmánykötet / főszerk. Szűcs Lászlóné Siska Katalin, Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Praetor Szakkollégium, Debrecen, 100-110, 2017. ISBN: 9789634739586
7. **Papp, B. I.:** A közvetett tettesség elméleti alapkérdései.
In: Tudományos Diákest Tanulmánykötet III. / főszerk. Szűcs Lászlóné Siska Katalin, Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Praetor Szakkollégium, Debrecen, 178-192, 2016.
8. **Papp, B. I.:** Embercsempészség a migráció tükrében.
In: Migráció a 21. században : hatása Európa politikai, gazdasági és kulturális életére / főszerk. Szűcs Lászlóné Siska Katalin, Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Praetor Szakkollégium, Debrecen, 106-118, 2016.

By the directives of HAS Committee on Legal and Political Sciences:

Publications in periodicals level „A”: 2, related to the dissertation: 2.

Publications in periodicals level „B”: 1, related to the dissertation: 1.

The Candidate's publication data submitted to the Tudóstér have been validated by DEENK on the basis of the Journal Citation Report (Impact Factor) database.

27 August, 2026

